

Demandar molt

En l'ús de la frase verbal *Tenir-ne prou*, és a dir, en oracions com *Ja en tinc prou*, *Encara no en tenen prou* o *Que en teniu prou?*, el pronom *en* exerceix ben bé la seva funció sintàctica pròpia, això és, substitueix un complement del verb. Deixant de banda les construccions amb un element en aposició, com *Bé n'ha tingut prou, de paciència!*, en què hi ha una redundància entre *en* i *(de) paciència*, és evident que prescindim normalment del pronom *en* en aquelles construccions en què el complement del verb és representat per un grup nominal: *Ja tinc prou experiència*, *Encara no tenen prou diners* i *Que tenu prou aigua?* Però al costat de frases com *Vaig encarregar més menjar perquè no en teniem prou*, en què *en* vol dir clarament *(de) menjar*, podem dir *No en tenen mai prou* i *Aviat en vaig tenir prou*, amb una significació molt més esvaïda i genèrica del pronom *en*, el qual tendeix així a integrar-se en el significat del verb, a constituir amb aquest i el quantitatiu *prou* com una locució verbal, *tenir-ne prou*, en procés de formació, per tant, en l'estat actual de la llengua. És en tot cas segur que no és possible d'usar *tenir prou* sense la companyia d'un grup nominal o bé del pronom *en* actuant en funció de complement directe: «Ja deuen tenir prou» o «No tenen mai prou» són frases agramaticals, teòricament impossibles, que no s'haurien proferit mai sense l'actual desnaturalització de la nostra sintaxi.

Com a equivalents de la frase *No en tenen prou* podríem dir, amb el verb *voler*, *En volen més*, i amb el verb *demandar*, *En demanen més* o bé *Demanen més*. Pot semblar sorprenent, aquesta mena d'ús facultatiu del pronom *en* que acabem d'indicar. Però, en realitat, no es tracta pas de cap ús facultatiu: *En demana més* correspon al cas en què en la construcció *No en tenen prou* el pronom *en* té un sentit molt precís (diners, temps lliure, etc.), i *Demana més* al cas en què *No en tenen prou* seria usat com una locució verbal, expressant una insatisfacció general, un desig insuficientment sadollat. El verb *voler* (llevat de casos molt especials), com a verb transitiu demana, igual que *tenir prou*, el seu complement. Però *demandar* en pot prescindir, perquè pot usar-se en sentit absolut, tal com mostren clarament les frases *Demana més que el govern*, *Demana més que un pobre*.

Albert Jané